

ЕДУАР ПЕЙСОН БУРЯ ОТ ЗАПАД

Превод от френски: Живко Кефалов, 1979

chitanka.info

Все по-силното напречно и надлъжно клатене събуди Жан Льоюби, главния радист на парахода „Сатюрин“. Кабината, която делеше с Ив, своя брат и помощник, се намираше съвсем горе на надстройката зад щурманското помещение. Една врата я свързваше с радиорубката.

Както обикновено, тази врата беше отворена и пуснатата пред нея завеса се развяваше от клатенето на кораба, така че от време на време Жан виждаше Ив, седнал край работната маса.

Жан погледна ръчния си часовник, който беше окачил, преди да си легне, на един гвоздей на стената. „Девет и половина. Успял съм все пак да поспя три часа въпреки това проклето клатене“ — помисли той.

Затвори очи и остана още малко изтегнат, наслаждавайки се на почивката въпреки силното люлеене от единия борд към другия, което го блъскаше ту срещу стената, ту срещу парапета на койката. Чувствуваше тялото си натъртено. „Вече два дни трае и ще продължава, докато пристигнем в Ню Йорк.“

— Ало, Ив! — провикна се той. — Как е тази сутрин?

— Все тъй лошо. Буря от запад, силен вятър и е студено.

— Бюлетини за времето?

— Да. Кейп Рейс дава буря върху целия Северен Атлантик.

— Съобщения?

— Няколко телеграми за пътници... Кротуват.

— Мога да си представя — промърмори Жан. — При това време...

И скочи от койката си.

Кабината им беше съвсем малка, с един илюминатор, срещу който се разбиваха пръски от вълните. Койката на Жан беше под него и по мълчаливо споразумение той беше поел грижата да го затваря плътно при буря; койката на Ив беше на отсрещната страна, закрепена към преградата, която отделяше кабината от радиорубката.

В долния край и на двете имаше по един вграден шкаф, а между тях беше тоалетната масичка. На другата страна се намираше бюрото. Двамата братя бяха облепили стените с фотографии и пощенски картички, събирани от всички страни, през които бяха минали заедно или поотделно.

Тоалетът на Жан бе кратък: той прекара една мокра кърпа по лицето си и приглади коси с ръка. След това, като облече униформата

върху пижамата и запали цигара, повдигна завесата и влезе в радиорубката.

— Спа ли? — попита го Ив.

— Да. Три часа. Но съм капнал.

Той се повъртя из радиорубката, после се реши да отиде да види как е времето. Трябваше да направи само няколко крачки. Бронираната им килия стърчеше над парахода и пространството. Тя беше като фар, турен на една скала, в плячка на бурята. Жан излезе от радиорубката на тесния мостик, който я обикаляше.

Той веднага бе притиснат от мощна вихрушка, която го задушаваше и, шибан от пръските на вълните, хвана с две ръце железния парапет, вдигна глава и погледна право напред. Линията на хоризонта не се виждаше, насечена от огромните разпенени вълни. Млечнобели и гонени от бръснещия вятър, те идваха една след друга, настигаха се и се нахвърляха върху кораба от запад-северозапад.

Той се сблъскваше с тях с дясната скула, разбиваше ги и ги разпръскваше на воден прах, който бодеше кожата като игли. Кипящият океан беше пуст. Пусто беше и необятното сиво и тъмно небе, което изведнъж се накланяше, когато „Сатюрин“ се накреняваше.

Жан не можа да издържи дълго. След две-три минути той бе прогизнал от главата до краката и задушен от силата на вятъра. Подслони се до радиорубката. Под него се простираше палубата, където спасителните лодки кротко стояха подредени една след друга на своята платформа.

Вятърът за миг изсушаваше дървените летви, които морето обливаше безспир. Никой не се показваше на борда. Корабът изглеждаше тъй пуст, както небето и океанът.

Ив отвори вратата и го повика:

— Жан! Хайде идвай! Часът е десет.

Жан влезе, седна на мястото, което брат му току-що бе освободил, взе тетрадката, в която записваха радиограмите, и се зае да дешифрира една телеграма, с която апаратът набиваше точки и тирета в ушите му.

— Отивам да ям — каза Ив. — И на път към каюткомпанията ще дам тези телеграми на домакина.

— До скоро виждане. Добър апетит.

Ив навлече една мушама, нахлупи фуражката си, излезе и затвори вратата зад себе си. После бавно, държейки се здраво за перилата, слезе по трапа, водещ от радиорубката до порната палуба, която трябваше да прекоси, за да отиде в каюткомпанията.

Рядко се срещат двама братя тъй привързани един към друг, както Жан и Ив Льююби. Родени в Пемпол, те бяха ловили риба заедно, после по-големият, Жан, отиде войник. Ив го беше последвал две години по-късно. И двамата бяха станали радисти. След като се уволниха, бяха постъпили на служба в една голяма корабоплавателна компания, за която работеха на товарни кораби.

В продължение на години Жан сновеше между Канада и Европа, докато Ив плаваше край бреговете на Африка. За четири години те се бяха срещнали три пъти, и трите пъти в Хавър, в едно кабаре, и всеки беше заедно с другари.

Те бяха седяли един до друг през цялото време почти без да говорят, щастливи, че са заедно, и всеки мислеше за една малка къща в Пемпол, където един старец и една старица чакаха писмата им или тях самите.

По-късно Жан бе назначен за главен радист на един параход по линията Ню Йорк-Неапол-Марсилия. Още щом постъпи, той беше отишъл при старши помощника на капитана и беше поискал да му даде под негово ръководство като втори радист брат му Ив. Кое то и беше изпълнено.

Оттогава бяха изминали три години, в които те не бяха се разделяли. Жан беше сдържан и доста мълчалив, а Ив — експанзивен. На кораба всички бързо му ставаха приятели; той беше усмихнат, винаги в добро настроение, и умееше да каже на всеки това, което трябва, за да му бъде приятен.

След като дешифрира и преписа на чисто две телеграми, Жан взе да чете и да поправя радиограмите, получени от брат му. Това беше негова работа и той я вършеше с удоволствие. Той поправяше някоя буква тук, доизписваше някоя дума там, и то без да спира да регулира настройката на апарата, щом чуеше някой сигнал.

Той изпуши няколко цигари. Мина един час. Беше негов ред да отиде да яде, щом Ив, закусил вече, се върнеше да го смени. Но той познаваше брат си, знаеше, че не може да устои на изкушението да изпие бавно кафето си и да поговори с някой помощник или механик, пушейки напълно заслужено пурата си.

Имаха да си казват толкова неща, толкова неща, които се струаха на Жан безполезни и празни: дребни клюки за някой от екипажа, истории за пътници и пътнички, спомени от някое пристанище. Жан, по-възрастният, се чувствуваше длъжен да позволява това на по-малкия си брат.

Всеки ден, сутрин и вечер, се повтаряше същата сцена. Жан чакаше до единадесет и четвърт или шест и четвърт, после се решаваше да напусне поста си и да слезе бързо в каюткомпанията.

— Хайде, Ив, тичай в радиорубката!

Ив, винаги усмихнат, слушаше.

Той погледна часовника си. Единадесет и четвърт. Стана, облече и той една мушама и излезе. Винаги беше неспокоен, когато оставяше радиостанцията без човек. Достатъчно беше един кораб да позове, за да бъде заловен в нарушение на задълженията си.

— Е, голяма работа! Само за няколко минути.

Вятърът блъсна вратата зад него и здраво го сграбчи, докато слизаше по трапа. Вихрушката като че ли дебнеше зад надстройката и бясно се нахвърляше върху всеки, който си подадеше носа навън. Но нямаше да й бъде лесно да накара Жан да се пусне.

Той бавно слезе, гледайки къде стъпва и държейки се здраво. Най-зле беше, когато стигнеше долу. Трябваше да се пусне от стълбата и да се обърне, после да се хвърли с главата напред, да направи три крачки и там, вляво, имаше една клатушкаща се вентилационна тръба, която да сграбчи здраво. Това беше миг почивка.

Трябваше да почака, докато корабът се изправи между две клатушкания и да изтича леко разкراчен, с ръка върху шапката, с развявани от вятъра поли на мушамата, под дъжд от пръски, право до задния трап. Там щеше да е спасен.

За Жан това беше играчка. За две минути той стигна задния трап и слезе по него.

Озова се на третата палуба, в началото на дълъг коридор, който пресичаше надлъж цялата главна надстройка и на който бяха кабините

на механиците, на помощник-капитаните, машинното отделение, кухните и каюткомпанията.

По целия коридор бяха налягали емигранти, плътно завити с дебели одеяла, притиснати един до друг, за да им е по-малко студено, или скупчени пред входа на машинното отделение и край кухните, за да поемат малко от топлината им. Тук-там се подаваше по някоя забрадена черна глава, оживена от две очи, молещи за помощ в несгодата.

Въздишки, шепот, стонове, молитви към Светата Дева и всички светци на Италия се смесваха със стенанията на кораба, който си пробиваше път във вълните.

Той прекрачи телата, пазейки се от предателските тласъци на вълнението и стигна до каюткомпанията.

— Здравейте! — поздрави той, влизайки.

На масата вече ядяха първото блюдо след ордъовъра Балаам, главният механик, Пети, неговият помощник, Валори, вторият капитан и Жак, първият помощник. Но не и Ив.

„Трябва да е при втория помощник“, си каза Жан. „Ще го открия аз него.“

Но тъй като всъщност нямаше нищо спешно и в този спокоен час станцията можеше да остане без радист, а и от дългата нощ на дежурство беше огладнял, той седна на мястото си на края на масата и направи знак на Паскал, сервитъора, да му даде ордъовъра.

Паскал беше идеален сервитър за каюткомпания; някаква хронична невралгия го правеше мълчалив. Той умееше да слуша, без да отговаря, винаги търсеше сгода да обслужи и знаеше вкусовете на всички. Затова и сервира на Жан, без да става нужда той да изрази желанието си, но нарушавайки този път мълчанието си, попита:

— А брат ви?

— Какво!

— Не дойде на закуска.

— Как така?

Паскал поклати глава. Пререканието между Балаам и втория капитан продължаваше. Те бяха като куче и котка, счепкали се бяха още с идването си на борда по повод водните резервоари и оттогава щом единият изразеше някакво мнение, другият веднага заемаше обратното становище.

Всички — помощник-капитани и механици — носеха следите от тежкия си труд и лошото време; лицата им бяха изпити, очите — уморени, бузите — почернели от двудневната брада.

Макар че спорът беше в разгара си, въпросът на Жан, изречен с тон по-висок от нормалния, привлече вниманието на първия помощник:

— Какво има?

— Ив не е идвал да закуси.

Жан излезе от каюткомпанията, привел глава. Тревогата започваше да го мъчи. „Къде е Ив?“ Той беше излязъл от радиорубката в десет часа, за да отиде да яде, държейки в ръка телеграмите, които по това време трябваше да бъдат предадени на пътниците. Жан се сети, че беше прочел в дневника името на един търговец, когото забеляза в пушалнята. Влезе и го попита.

— Нищо не съм получавал тази сутрин — отговори той.

Беше почти пладне. Не бяха виждали Ив в каюткомпанията и телеграмите не бяха раздадени.

— Къде е Ив?

Този въпрос трескаво пулсираше в мозъка на Жан.

„Къде е Ив? На мостика? Да се е върнал в радиорубката? Да му е станало зле? Да се е отбил при някой другар? Но защо, защо не е дал телеграмите и защо не е отишъл в каюткомпанията?“

Младият Льоюби сигурно нямаше представа за безпокойството, което все повече измъчваше по-големия му брат, без той да може да определи ясно опасността, която предчувствуваше.

На палубата бурята го сграбчи отново. Той я пресрещна и се втурна с наведена глава към трапа за мостика. Горе го срещна третият помощник, комуто се видя забавно, че той е покрит с воден прах, и го дръпна с приятелски жест зад широките стъкла, които го приютяваха.

Жан и Ив често идваха да побъбрят с дежурния и винаги бяха добре дошли, защото това разнообразяваше дългото му бдение.

— Добър ден. Какво ви води насам в това хубаво време?

Върху убежището им непрекъснато връхлитаха потоци вода. Под него се виждаше бакът, заливан от вълните, които вятърът грабваше и хвърлящо като проливен дъжд върху целия кораб.

— Търся Ив — отвърна Жан.

— Ив ли? Не се тревожете за него.

— Защо?

— Сигурно ухажва някоя пътничка.

Жан поклати глава, трябваше да обясни всичко.

— Не се тревожете.

Попитаха рулевия и вахтения. Никой от тях не го беше виждал.

— Ще го намерите в радиорубката.

Тя беше съвсем близо, на осем метра. Жан заобиколи рулевата рубка и щурманското помещение. Тръпнейки, отвори вратата. Радиорубката беше празна. Завесата се вееше, отмервайки клатенето на кораба.

— Ив! — извика той.

Някакъв отговор. Той надникна в кабината. Тя беше отчайващо пуста и високоговорителят нижеше гъгниво сигналите на някакъв кораб.

Жан се отпусна на стола, взе молива и механично нанесе сигналите в дневника.

Какъв изпълнен е тревога час! Ив въобще не подозираше мъките, на които подлагаше брат си. Най-добре да го чака тук и когато дойде, да му каже ясно, че не бива никога вече да изчезва за няколко часа, без да предупреждава. Какво ли има? Някакъв флирт? Защо не му е казал нищо?...

Не. Най-добре е, щом влезе, да го хване за врата и да го натупа, да го набие здравата, за да разбере тревогата на брат си и да не прави вече така.

— Ама съм глупав! Като дойде, ще ми се засмее и ще ми мине.

Той написа още няколко думи, после, не издържайки повлече, се втурна навън, слезе по трапа, без да се пази, хвърли се срещу вятъра и пръските, стигна до третата палуба, изтича по коридора и влезе в каюткомпанията.

Балаам, Пети, Валори и Жак, зачервени, с разкопчани куртки, обвити в дима на пурите си, разбъркваха захарта в кафето си. Появяването на главния радист прекъсна разговора. Той беше вир-вода и лицето му бе разстроено.

— Е? Какво стана? — попита Жак. — Намерихте ли го?

— Не.

— Не може да бъде! — каза Балаам, изразявайки с тези думи мисълта на всички и не искайки да допусне, не искайки да вярва, че може да е станало някакво нещастие.

— Никъде го няма.

— Никъде. Шегувате се — отговори Валори. — Къде търсихте?

— Питам домакина и един пътник. Отидох на мостика и се върнах в радиорубката. Никой не го е виждал.

Виждайки на лицата на другарите му да се изписва безпокойство, Жан изгуби самообладание. Той почти изкрещя последните думи.

— Никой не го е виждал!

— О! Какво значи това? — възкликна Балаам, бавен в движенията и в чувствата си.

Той стана, излезе от каюткомпанията и сложи ръка на рамото на Жан. Всички го последваха.

— Ще проверим.

— Той е при някой от нас, при някой механик. Елате, ще го намерим.

Паскал се присъедини към групата и всички се отправиха към кабината на Оливиери, четвъртия механик, добър приятел на Ив, която беше в самото начало на коридора. Като минаваха покрай кухнята, готвачът подаде глава и попита какво има.

— Търсим втория радист. Виждали ли сте го?

— Не.

Наложи се да му разправят. Той не можеше да остави печките си, на които вряха големи тави с макарони за италианците, но помощникът му имаше по-малко професионално съзнание и ги последва. По-нататък срещнаха един матрос с канче в ръка.

— Не — отговори той на въпроса, който му зададоха всички.

Той също тръгна с тях. Почукаха на вратата на четвъртия механик.

— Оливиери!

Никакъв отговор. Главният механик отривисто отвори вратата. Кабината тънеше в тъмнина. Някой запали лампата. Нямаше нужда да питат. Завит под одеялата, разклащан заедно с кораба, механикът спеше.

— Ш-ш-т! — каза Балаам. — Нека си почива. Тази нощ изкара много тежко дежурство.

Но шумът и светлината бяха събудили механика. Той промърмори нещо, обърна се и разтърка очи, мислейки, че идват да го викат да оправи някаква авария.

— Не ставайте, Оливиери!

Той вече беше скочил от леглото и краката му направо се намъкнаха в саботата на килима.

— Ив?

Той беше и негов приятел. За да разбере какво е станало с него, той пожертвува съня и почивката си.

— Да видим при Симон!

Той укротяваше носталгията си с малко музика. Беше се подпрял в дивана, за да не падне от вълнението и свиреше на мандолина.

— Не съм го виждал.

Отговорът навсякъде беше един и същ и се повтаряше като основна тема в музикално произведение.

Вече бяха десет души и Жан вървеше отпред, объркан, отхвърлящ доколкото може ужасната мисъл, която с всяка секунда все по-дълбоко се набиваше в мозъка му.

Другите вървяха накуп зад него, бутайки се с рамене, блъскайки се в стените, падайки върху налягалите на пода емигранти, чиито стенания преминаваха от това във викове от болка.

Всеки мислеше: „Не е възможно!“ — и още: „Това е то, Ив. Да хвърли в тревога цял кораб.“ Те се успокояваха един друг.

— Трябва да действуваме с ред. Да започнем от единия край и да свършим на другия. Ще го намерим по пътя и тежко му!

— А! Да! Какво му се пише!

Те бързо прекосиха третата и четвърта палуба и внимателно претърсиха обширния ют. Там бяха стаите на обслужващия персонал. Вероятността Ив да е там беше малка. Нямаше го.

Горе ръчният румпел се поклащаше около оста си, циферблатът на лага отмерваше изминатите мили и вятърът стенеше.

Те бяха вече подгизнали. Бурята си играеше с тях, мъчеше ги, хвърляше ги един срещу друг, преследваше ги. С въздишки на облекчение те нахълтаха в обширното помещение над машините,

откъдето се носеше тежка горещина. Жан сграби с две ръце омаслените перила и извика с всички сили:

— Ив!

Името отекна в огромното помещение и долу, под решетестия под, един огняр вдигна глава.

— Какво?

— Виждали ли сте втория радист?

Човекът поклати глава: „Не.“ Един механик, разтревожен от голямата група, която беше нахлула в машинното, бързо отиде при тях и потвърди отговора на огняря. Ив не беше идвал в машинното; впрочем той рядко се мяркаше тук.

Групата излезе на палубата и се поукроти от силата на вятъра и от студа. Валори каза:

— Ще предупредя капитана.

Той дойде след няколко минути. Всички се обърнаха към него, като че ли идването му щеше да доведе радиста. Той разпита Жан, след това, като научи всичко, повтори:

— От десет часа? И не са го виждали никъде?

— Никъде — отговори Жан, смазан от собствените си думи.

— Валори, навсякъде ли търсихте?

— Навсякъде.

— Необяснимо. Да отидем в радиорубката.

Те прекосиха няколко метра. Жан сам отвори вратата, призовавайки от все сърце чудото да намери брат си, седнал пред станцията. Рубката беше празна.

— Накъде тръгна? — попита капитанът.

— Оттук — отговори Жан, посочвайки трапа, водещ към горната палуба.

— Нека потърсим още. Да минем, откъдето е минал той.

Вятърът ожесточено се нахвърляше срещу тях и вълните си играеха с кораба като с играчка.

Вторият капитан слезе първи по трапа, много внимателно, както обикновено слизаха. Той стигна долу, стъпи на палубата, пусна се и се обърна...

В този момент корабът рязко се наклони надясно, един порив на вятъра мина като вихрушка; вторият капитан се подхлъзна и бе

понесен към редкия парапет. Всички други бяха извикали и в същия миг изведнъж видяха обяснението за изчезването на Ив.

Те си го представиха как се подхлъзва към морето, как една вълна го сграбчва и го отнася. Нямахше нужда да споделят мисълта си. Грижливо огледаха палубата.

Покрай следата, оставена от саботата на втория капитан, върху дъските на палубата имаше втора, по-дълбока, по-дълга. Те я проследиха с очи; стигаше до парапета.

— Вижте! — каза вторият капитан.

Той направи няколко крачки и вдигна от средата на куп навито въже една фуражка. Подаде я на Жан, който я смачка в ръцете си. Те останаха дълго така — без да говорят, треперейки от студ под дъжда от пръски, на вятъра. Под тях беше корабът и кърмата му като палешник на рало потъваше дълбоко във вълните.

Какво да направят? Преди три часа един залп на бурята бе заглушил последния вик на Ив, три часа вълните си играят с него като с кукла.

Три часа! „Сатюрин“ плаваше със скорост четиринадесет възли. Жан безмълвно плачеше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.